

PRAWO UPADŁOŚCIOWE

Komentarz

Paweł Janda

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **3**

PRAWO UPADŁOŚCIOWE

Komentarz

Paweł Janda

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

3

Stan prawny na 20 lipca 2023 r.

Wydawczyni
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktorka prowadząca
Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegła przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-823-9
3. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

USTAWA

z dnia 28 lutego 2003 r.

Prawo upadłościowe¹

(tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 1520; zm.: Dz.U. z 2023 r. poz. 825)*

---

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy 2001/17/WE z 19 marca 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji zakładów ubezpieczeń (Dz.Urz. WE L 110 z 20.04.2001);
- 2) dyrektywy 2001/24/WE z 4 kwietnia 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji instytucji kredytowych (Dz.Urz. WE L 125 z 05.05.2001).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

* Uwzględniono zmiany wprowadzone ustawą z 7.07.2023 r. o ogólnoeuropejskim indywidualnym produkcie emerytalnym (druk sejmowy nr 3186, oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw), która wejdzie w życie w zakresie niniejszej ustawy po upływie 14 dni od ogłoszenia; ustawą z 7.07.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3216, oczekuje na podpis Prezydenta RP), która wejdzie w życie w zakresie niniejszej ustawy po upływie 14 dni od ogłoszenia; ustawą z 16.08.2023 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem rozwoju rynku finansowego oraz ochrony inwestorów na tym rynku (druk sejmowy nr 3381, oczekuje na publikację w Dzienniku Ustaw), która wejdzie w życie w zakresie niniejszej ustawy po upływie 30 dni od ogłoszenia.

CZĘŚĆ PIERWSZA

Przepisy ogólne o postępowaniu upadłościowym i jego skutkach

TYTUŁ I

Przepisy ogólne

DZIAŁ I

Przepisy wstępne

Art. 1. [Zakres regulacji]

1. Ustawa reguluje:

- 1) zasady wspólnego dochodzenia roszczeń wierzycieli od niewypłacalnych dłużników będących przedsiębiorcami;
- 2) zasady dochodzenia roszczeń od niewypłacalnych dłużników będących osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej;
- 3) skutki ogłoszenia upadłości;
- 4) zasady umarzania zobowiązań upadłego będącego osobą fizyczną;
- 5) (uchylony)

2. Przepisy ustawy stosuje się również do innych podmiotów określonych w ustawie.

1. Postępowanie upadłościowe należy zaliczyć do sądowego postępowania cywilnego (W. Siedlecki [w:] B. Dobrzański, M. Lisiewski, Z. Resich, W. Siedlecki, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. W. Siedlecki, Z. Resich, t. 1, Warszawa 1969, s. 12; S. Włodyka, *Pojęcie postępowania cywilnego i jego rodzaje* [w:] *Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego*, red. J. Jodłowski, Ossolineum 1974, s. 325). Postępowanie cywilne przeważnie dzielone jest na: postępowanie rozpoznawcze, pomocnicze, egzekucyjne (wykonawcze) oraz międzynarodowe postępowanie cywilne (W. Berutowicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1984, s. 22; J. Jodłowski, Z. Resich, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 1979, s. 25–26). W doktrynie panuje rozbieżność w kwestii, do jakiego rodzaju postępowania cywilnego należy zaliczyć postępowanie upadłościowe. Według jednego z poglądów postępowanie upadłościowe należy zaliczyć do postępowań wykonawczych (S. Włodyka, *Pojęcie postępowania...*, s. 326). Według innego stanowiska prawo upadłoś-

ciowe jest – obok innych rodzajów postępowania cywilnego – odrębnym rodzajem postępowania cywilnego (P. Nazarewicz, *Charakter postępowania upadłościowego oraz wpływ upadłości na procesowe postępowanie cywilne*, PPH 1992/1, s. 13; W. Broniewicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2006, s. 20). Celnie kwestię tę ujął W. Siedlecki, który określił postępowanie upadłościowe jako specjalne postępowanie o charakterze egzekucji uniwersalnej skierowanej do całego majątku dłużnika, który wskutek zadłużenia stał się niewypłacalny (W. Siedlecki [w:] W. Siedlecki, Z. Świeboda, *Postępowanie cywilne – zarys wykładu*, Warszawa 1998, s. 29). O odrębności postępowania upadłościowego względem innych postępowań egzekucyjnych świadczy chociażby fakt, że wyróżniamy w nim fazę postępowania w przedmiocie upadłości, a po ogłoszeniu upadłości następuje faza rozpoznawcza, w której ustala się listę wierzycieli, oraz faza wykonawcza, w której zaspokajane są roszczenia dochodzone od upadłego. Należy także zwrócić uwagę, że zarówno do postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości (art. 35 ustawy z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe, Dz.U. z 2022 r. poz. 1520 ze zm.), jak i do postępowania toczącego się po ogłoszeniu upadłości (art. 229 pr. up.) w sprawach nieuregulowanych ustawą stosujemy odpowiednio przepisy księgi pierwszej części pierwszej ustawy z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.). Nie stosujemy zatem przepisów dotyczących egzekucji singularnej zawartych w księdze trzeciej tego kodeksu.

2. W postępowaniu upadłościowym przedsiębiorców realizowane jest wspólne dochodzenie roszczeń wierzycieli od niewypłacalnego dłużnika. Użyte w art. 1 pr. up. pojęcie roszczeń wierzycieli należy rozumieć w szerszym znaczeniu, niż ma to miejsce na gruncie Kodeksu cywilnego. Termin „wierzyciel” odnosi się nie tylko do wierzycieli w ścisłym, cywilnoprawnym tego słowa znaczeniu. Na gruncie prawa upadłościowego pojęcie to obejmuje także osoby uprawnione z tytułu należności publicznoprawnych, np. zobowiązań podatkowych, roszczeń pracowniczych, alimentacyjnych. Zatem wspólne dochodzenie roszczeń wierzycieli w postępowaniu upadłościowym dotyczy każdego, kto może zaspokoić się z masy upadłości (szerzej na temat definicji wierzyciela zob. komentarz do art. 189). Wspólne dochodzenie roszczeń dotyczy także osób uprawnionych z tytułu praw bezwzględnych, np. właściciela mającego roszczenie windykacyjne. Roszczenie powstaje nie tylko w wyniku stosunku obligacyjnego, np. umowy sprzedaży, ale także na gruncie stosunków prawnorzeczowych w sytuacji naruszenia prawa podmiotowego – roszczenie o wydanie rzeczy czy też zaniechanie naruszeń. Rozważania powyższe dotyczą także podmiotu uprawnionego do zaspokojenia się z masy z tytułu istnienia zabezpieczenia np. hipoteki, zastawu, chociażby upadły nie odpowiadał osobiście za dług. Można zatem przyjąć, że Prawo upadłościowe reguluje wspólne dochodzenie roszczeń każdego z podmiotów mogących uzyskać zaspokojenie z masy upadłości.
3. Dla możliwości dochodzenia roszczeń w postępowaniu upadłościowym nie ma znaczenia uzyskanie przez wierzyciela tytułu wykonawczego czy też tytułu egzekucyj-

nego. Dochodzić można także wierzytelności niewymagalnej, która zgodnie z art. 91 ust. 1 pr. up. staje się wymagalna z dniem ogłoszenia upadłości.

4. Brzmienie art. 1 ust. 1 pr. up. przemawia za tym, by uznać, że ogłoszenie upadłości przedsiębiorcy może nastąpić jedynie w przypadku istnienia co najmniej kilku wierzycieli (zob. uchwała SN z 27.05.1993 r., III CZP 61/93, OSNC 1994/1, poz. 7; wyrok SN z 22.06.2010 r., IV CNP 95/09, LEX nr 603893). W konsekwencji wnioszek o ogłoszenie upadłości podmiotu, który jest dłużnikiem tylko jednego wierzyciela, powinien zostać oddalony (F. Zedler [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 23; P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 4). W takiej sytuacji nie występuje przesłanka materialna niezbędna do ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy, określona art. 1 ust. 1 pr. up. Odmienne powyższa kwestia została uregulowana w przypadku postępowania upadłościowego osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Można bowiem ogłosić upadłość konsumenta w sytuacji, gdy ten posiada tylko jednego wierzyciela (art. 1 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 491² ust. 2 pr. up.).
5. Postępowanie upadłościowe można prowadzić wobec przedsiębiorców, osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz innych podmiotów, które nie są przedsiębiorcami, a w przypadku ich niewypłacalności stosuje się przepisy o upadłości przedsiębiorców. Są to byli przedsiębiorcy, o których mowa w art. 7 i 8 pr. up., kapitałowe spółki prawa handlowego nieprowadzące działalności gospodarczej (art. 5 ust. 2 pkt 1 pr. up.) oraz wspólnicy osobowych spółek handlowych, ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, np. wspólnicy spółki jawnej, komplementariusze w spółce komandytowej i komandytowo-akcyjnej, a także wspólnicy spółki partnerskiej (art. 5 ust. 2 pkt 2 i 3 pr. up.).
6. W postanowieniu o ogłoszeniu upadłości osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą (konsumenta) ani osobą wymienioną w art. 5 ust. 2 pkt 2 i 3 pr. up., czyli wspólnikiem osobowych spółek handlowych, ponoszącą odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, a także wspólnikiem spółki partnerskiej, sąd może wskazać, że postępowanie po ogłoszeniu upadłości będzie prowadzone zgodnie z przepisami części pierwszej, czyli według reguł dotyczących przedsiębiorców. Uzasadnieniem takiego postanowienia jest ustalenie w postępowaniu o ogłoszenie upadłości znacznego majątku upadłego, znacznej liczby wierzycieli lub założenie zwiększonego stopnia skomplikowania postępowania (zob. szerzej komentarz do art. 491¹ ust. 2).
7. Na tle prawa upadłościowego można przyjąć, że sprawą upadłościową jest sprawa cywilna, której przedmiotem jest rozstrzygnięcie konfliktu interesów pomiędzy dłużnikiem niewypłacalnym oraz rozstrzygnięcie konkurencji wierzycieli do zaspokojenia się

z masy upadłości upadłego przedsiębiorcy lub osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Pojęcie sprawy cywilnej zdefiniowane jest zaś w art. 1 k.p.c., który stanowi, że sprawą cywilną jest sprawa z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również inne sprawy, do których przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się z mocy ustaw szczególnych. Ustawodawca przyjął mieszane kryteria sprawy cywilnej: materialne i formalne (A. Zieliński, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2012, s. 3). Jak wynika z powyższego, pojęcie sprawy cywilnej nie ogranicza się do spraw ze stosunków unormowanych przez przepisy prawa cywilnego, ale również obejmuje sprawy wynikające z innych źródeł, do których na mocy ustaw szczególnych należy stosować przepisy procedury cywilnej (W. Siedlecki, Z. Świeboda, *Postępowanie cywilne. Zarys wykładu*, Warszawa 1998, s. 21). Do takich spraw można zaliczyć sprawy wynikające ze stosunków publicznych, których rozpoznanie z woli ustawodawcy odbywa się według przepisów normujących postępowanie cywilne (W. Broniewicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2006, s. 31–32). Na gruncie postępowania upadłościowego dochodzi do rozpoznania sprawy cywilnej w znaczeniu zarówno materialnym, jak i formalnym, bowiem następuje rozpoznanie spraw wynikających ze stosunków cywilnych, gdzie wierzyciele i dłużnik są podmiotami równorzędnymi, ale także ze stosunków administracyjnych, np. wynikających z zobowiązań podatkowych, które są dochodzone w toku postępowań upadłościowych, a więc w trybie procedury cywilnej. Wynika to stąd, że rozpoznanie spraw upadłościowych zostało powierzone sądom powszechnym. Za sprawę upadłościową należy uznać sprawę o ogłoszenie upadłości rozpoznawaną przez sąd upadłościowy (art. 18 pr. up.) oraz sprawę rozpoznawaną po ogłoszeniu upadłości przez sędziego-komisarza (art. 151 pr. up.) lub sąd (art. 149 pr. up.). Zdaniem autora słuszne jest przyjęcie kryterium pozwalającego na określenie danej sprawy jako upadłościowej, a odnoszącego się do właściwości organów postępowania upadłościowego, jakimi są sąd upadłościowy i sędzia-komisarz. Sprawa taka musi przy tym dotyczyć postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości lub właściwego postępowania upadłościowego toczącego się już po ogłoszeniu upadłości. Podkreślenia wymaga okoliczność, że za sprawę upadłościową należy uznać także postępowanie toczące się przed sądem okręgowym jako sądem drugiej instancji rozpoznającym środki odwoławcze od postanowień wydanych przez sąd upadłościowy w ramach toczących się postępowań upadłościowych.

Na gruncie prawa upadłościowego można stwierdzić, że jeżeli sprawa będzie rozpoznawana przez sąd upadłościowy, ale nie toczy się w ramach postępowania upadłościowego, nie można jej uznać za sprawę upadłościową. Takim przypadkiem jest chociażby postępowanie o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej, prowadzone na podstawie art. 373 i n. pr. up. Mimo że sprawa taka toczy się przed sądem upadłościowym, to nie dotyczy ani postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości, ani postępowania toczącego się po ogłoszeniu upadłości (P. Janda, *Doradca restrukturyzacyjny jako pełnomocnik procesowy*, PPC 2018/3, s. 335).

8. Odnotować należy także wpływ postępowania upadłościowego na regulacje wynikające z odrębnych przepisów. Przykładem takiej regulacji jest art. 3 pkt 1 u.o.p.t.h., zgodnie z którym przepisów wskazanej ustawy nie stosuje się do długów objętych postępowaniami prowadzonymi na podstawie ustawy – Prawo upadłościowe oraz ustawy – Prawo restrukturyzacyjne, uzupełniony od 8.12.2022 r. o normę wskazującą, że ustawy nie stosuje się odpowiednio od dnia ogłoszenia upadłości albo od dnia otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. Przewidziane w ustawie o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych wyłączenie stosowania tej ustawy do długów objętych postępowaniem prowadzonym na podstawie przepisów ustawy – Prawo upadłościowe nie pozbawia wierzyciela uprawnienia do odsetek ustawowych za opóźnienie na zasadach ogólnych (uchwała SN z 5.10.2022 r., III CZP 101/22, LEX nr 3411414). Treść wymienionej uchwały należy odczytać w ten sposób, że w postępowaniu upadłościowym odsetki od wierzytelności należne od upadłego mogą być naliczane do dnia ogłoszenia upadłości na zasadach ogólnych, nie zaś na podstawie ww. ustawy. Uznać należy, że powyższa uchwała straciła na aktualności wobec wejścia w życie wskazanej powyżej nowelizacji obowiązującej od 8.12.2022 r.

Art. 2. [Cele postępowania]

1. Postępowanie uregulowane ustawą należy prowadzić tak, aby roszczenia wierzycieli mogły zostać zaspokojone w jak najwyższym stopniu, a jeśli racjonalne względny na to pozwolą – dotychczasowe przedsiębiorstwo dłużnika zostało zachowane.

1a. (uchylony)

2. Postępowanie uregulowane ustawą wobec osób fizycznych należy prowadzić również tak, aby umożliwić umorzenie zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym.

1. Ustalenie hierarchii celów postępowania upadłościowego ma praktyczne znaczenie, bowiem ich poznanie wpływa na wykładnię poszczególnych przepisów prawa, co przekłada się na właściwe ich stosowanie. Ma to znaczenie dla organów postępowania upadłościowego, jakimi są sąd upadłościowy, sędzia-komisarz, sędzia wyznaczony i syndyk, oraz uczestników postępowania upadłościowego, czyli wierzycieli i upadłego. Szczególnie przy podejmowaniu decyzji w zakresie zarządu i likwidacji masy upadłości niezbędne jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, jakie rezultaty należy osiągnąć w postępowaniu upadłościowym. Czy dążymy do zaspokojenia wierzycieli w jak największym stopniu, czy też w pierwszym rzędzie zmierzamy do zachowania przedsiębiorstwa upadłego i zachowania miejsc pracy? Odpowiedzi na te pytania pojawiają się w trakcie podejmowania decyzji chociażby w przedmiocie prowadzenia przedsiębiorstwa upadłego po ogłoszeniu upadłości, zezwolenia na odstąpienie od sprzedaży przedsiębiorstwa jako całości, przy ustalaniu warunków sprzedaży w zakresie ceny, obciążaniu masy upadłości kosztami związanymi z prowadzeniem postępowania itp.

Komentarz szczegółowo omawia zagadnienia upadłości przedsiębiorców i konsumentów, wpływu ogłoszenia upadłości na toczące się postępowania sądowe, administracyjne i egzekucyjne, bezskuteczności czynności prawnych w stosunku do masy upadłości, podziału wierzycieli na kategorie (koszty postępowania i inne zobowiązania masy), a także z zakresu postępowania o zakaz prowadzenia działalności gospodarczej oraz obowiązków i kompetencji syndyka masy upadłości.

W trzecim wydaniu uwzględniono zmiany dotyczące m.in.:

- systemu teleinformatycznego Krajowego Rejestru Zadłużonych;
- relacji prywatnoprawnych między spółką dominującą a jej spółkami zależnymi w sposób uwzględniający interes wierzycieli, członków organów oraz drobnych wspólników (akcjonariuszy) spółki zależnej, jak również wyposażenia rad nadzorczych w narzędzia umożliwiające prowadzenie bardziej efektywnego nadzoru korporacyjnego, a także wyeliminowania wątpliwości podnoszonych przez przedsiębiorców i przedstawicieli doktryny;
- dostosowania polskiego prawa do dyrektywy Unii Europejskiej w sprawie emisji obligacji zabezpieczonych i nadzoru publicznego nad tymi obligacjami;
- wprowadzenia definicji listu zastawnego odwołującego się do mechanizmu podwójnego regresu; rozszerzenia zakresu informacji, które będą zawarte w warunkach emisji listów zastawnych, ustanowienia warunków umożliwiających zakwalifikowanie instrumentów pochodnych do puli aktywów stanowiących zabezpieczenie listów zastawnych;
- usprawnienia postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (tzw. upadłość konsumencka);
- wdrożenia przepisów Unii Europejskiej w celu zwiększenia odporności instytucji finansowych m.in. w zakresie przymusowej restrukturyzacji banków;
- określenia zasad emisji instrumentów kapitałowych, w tym obligacji kapitałowych jako nowej kategorii obligacji, kwalifikowanych do kapitału regulacyjnego banków i domów maklerskich oraz środków własnych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji zgodnie z właściwymi przepisami prawa Unii Europejskiej.

Książka jest przeznaczona przede wszystkim dla sędziów zajmujących się postępowaniem upadłościowym, doradców restrukturyzacyjnych, syndyków, tymczasowych nadzorców sądowych, zarządców przymusowych, a także dla adwokatów i radców prawnych. Będzie też przydatna komornikom i pracownikom organów egzekucyjnych administracji publicznej.

Paweł Janda – doktor nauk prawnych; adwokat; były sędzia w sądzie upadłościowym; od dwudziestu lat zajmuje się problematyką postępowań związanych z niewypłacalnością; adiunkt na Uniwersytecie Rzeszowskim, który szkoli doradców restrukturyzacyjnych, adwokatów, radców prawnych, komorników sądowych; współpracuje z Krajową Izbą Doradców Restrukturyzacyjnych, Okręgowymi Radami Adwokackimi, Okręgowymi Izbami Radców Prawnych, Izbami Komorników; autor kilkudziesięciu publikacji z zakresu prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego.

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ZAMÓWIENIA:
INFOLINIA: +48 801 044 545
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLWUER.PL
WWW.PROFINFO.PL

